

WERKEN AAN DE SCHOOLEIGEN CHRISTELIJKE IDENTITEIT

BASISVISIE

*Streven naar
zingeving
vanuit
christelijk
Perspectief*

Aansluitend bij de eerste opdracht voor een katholieke basisschool formuleren we twee wegwijzers over de inspiratie van waaruit katholieke kleuterscholen richting geven aan hun onderwijs. De eigen identiteit van onze kleuterschool wordt in essentie gekenmerkt door een streven naar *zingeving vanuit een christelijk perspectief*. (zie ook schoolbrochure)

*Christelijke
zingeving als
inspiratie-
bron voor
opvoeding en
onderwijs*

Leerkrachten werken aan de christelijke identiteit van de school. Die eigen identiteit van de school is de inspiratiebron, de motivatie, voor de richting van haar opvoedings- en onderwijsproces. In het schooleigen opvoedingsproject formuleert het schoolteam samen met de ouders en het schoolbestuur de evangelische grondslag voor opvoeding en onderwijs. De eerste twee wegwijzers voor goed kleuteronderwijs verwijzen als vanzelfsprekend naar deze christelijke zingeving. In de keuze van didactische modellen en praktische werkwijzen laat een katholieke kleuterschool zich immers inspireren door haar visie op mens en wereld.

1.1. ZIN GEVEN

*Reflecte-
ren over
mens- en
wereld-
beeld*

Zingeving belangrijk vinden is blijvend willen zoeken naar de diepere zin en betekenis van ons leven. Zelfs in de alledaagse ervaringen van jonge kinderen voltrekt zich vaak een *zinzoeken*: kinderen stellen zich vragen in hun omgang met de wereld. Kleuterleidsters willen die vragen ernstig nemen en elementen tot zingeving aanreiken. Zin geven veronderstelt dat we willen reflecteren over het mens- en wereldbeeld waar we van uitgaan. In het katholieke onderwijs is dat het christelijk mens- en wereldbeeld. Dat mensbeeld stelt sleutelwoorden als *uniciteit, basisvertrouwen, verbondenheid, hoop en optimisme centraal*.

*Christelijk
mens- en
wereld-
beeld*

Elke mens is een *unieke creatie* naar het beeld van God. Een mens is bij zijn geboorte niet "af", maar is een unieke persoon *in wording*. Mens worden is voor ieder van ons een voortdurende opgave. Het is tot volle ontwikkeling komen en dat is bij mensen geen louter biologisch proces. Wij kunnen niet tot ontwikkeling komen zonder de voortdurende zorg en

Het kind in
dat mens-
beeld
ervaart
verbonden-
heid

liefde van de anderen. Zichzelf worden is *mens worden door en voor de anderen*.

Elk kind moet de kans krijgen om zijn talenten ten volle te ontplooien en om uit te groeien tot een eigen persoonlijkheid. Kleuters helpen uitgroeien tot een *rijke persoon* betekent niet dat we hen gaan begeleiden om grote "ikken" te worden. We willen dat elke kleuter een *uniek, rijk, autonoom kruispunt* wordt van *verbonden relaties*. Opgroeien tot een rijk mens is iemand worden die zijn vele talenten benut om ze vanuit een gezond zelfwaardegevoel zodanig te gebruiken dat ook de anderen en de wereld in het algemeen er beter van worden. Een rijke persoonlijkheid is iemand die *verbonden* leeft met zichzelf, met de mensen rondom zich, met de gemeenschap in het algemeen en met de natuur, door God geschonken.

Verbonden-
heid met
zichzelf

Om kinderen kansen te geven om zich te ontplooien, bieden we hun de nodige ondersteuning om de verbondenheid *met zichzelf* te beleven. Daarbij staat bijvoorbeeld centraal dat kleuters :

- een positief zelfbeeld en zelfwaardegevoel ontwikkelen door basisvertrouwen te ervaren,
- kunnen omgaan met succes en mislukkingen,
- wilskracht ontwikkelen,
- gericht zijn op eigen verantwoordelijkheid,
- vertrouwd worden met een zingevend doel.

Verbon-
denheid
met de
anderen

Vanuit basisvertrouwen en liefde groeit een ware gemeenschap, een verbondenheid met de anderen. Deugddoende contacten geven warmte en wie die mag ervaren, kan die ook aan anderen doorgeven. In de verbondenheid met anderen vinden we het belangrijk dat kleuters :

- iedereen als evenwaardig behandelen,
- het aangenaam vinden om tot een groep te behoren,
- kunnen verzoenen en vergeven,
- zich weerbaar opstellen tegen dreiging en geweld,
- verdraagzaam zijn tegenover andersdenkenden,
- ieders mogelijkheden waarderen.

Verbondenheid met de wereld

De wereld is een boeiende plek. Als kinderen mensen ontmoeten die zich engageren om de schepping aangener te maken, leren ze zelf ook waardering op te brengen voor die wereld. Daarom stimuleren we bij kleuters bijvoorbeeld :

- verwondering en bewondering hebben voor wat de wereld biedt,
- dankbaar genieten van de schepping,
- respect hebben voor al wat leeft,
- zorg dragen voor wat mensen hebben gemaakt.

Verbondenheid met God

In de verbondenheid met zichzelf, in de tussenmenselijke verbondenheid en in de verbondenheid tussen de mens en de wereld, ervaren christenen een *diepere werkelijkheid*. Dat dieperliggende *Mysterie* noemen we *God*. We voelen er ons mee verbonden. De zekerheid van Zijn bestaan geeft ons de kracht te geloven dat we het leven hoopvol tegemoet kunnen zien en dat het leven uiteindelijk niet tot niets leidt.

Als kleuters basisvertrouwen mogen ervaren en in de anderen en in de wereld iets van het *Mysterie* mogen ervaren, groeit ook bij hen een openheid voor diepere levensvragen en ervaren zijn dat daarbij ook over *God* gesproken wordt. Daarbij staat centraal dat kleuters:

- nieuwsgierig zijn naar en verwonderd zijn over het *Mysterie*;
- zich openstellen voor christelijke gebruiken, rituelen en symbolen;
- kennismaken met het leven van Jezus;
- open staan voor en vertrouwen op *God*.

Dat christelijke mens- en wereldbeeld stellen we schematisch als volgt voor :

*Interactie
staat
centraal*

In het christelijk mensbeeld spelen de tussen ik, de andere, de wereld en God, in alle richtingen een belangrijke rol. In het schema wordt deze interactie voorgesteld door pijlen. Geen van beide onderdelen uit het schema (ik, de andere, de wereld) bestaat op zichzelf of kan zonder de verbondenheid met God.

In het "Opvoedingsconcept voor het katholiek basisonderwijs" wordt het Doel van opvoedend onderwijs in een christelijk perspectief als volgt omschreven :

**"Een optimale vorming van de totale persoon als vrij en uniek wezen om gaandeweg verantwoordelijkheid kunnen dragen voor zichzelf. Die vorming krijgt gestalte in een reële context van het samenleven in een wereld en vanuit het christelijk mens- en wereldbeeld. Ze is met andere woorden gericht op solidariteit met anderen, op gerechtigheid en op het kritisch-creatieve zorg voor de wereld als geheel."
(Opvoedingsconcept voor het katholiek basisonderwijs).**

Onze opvatting over mens en wereld toont de weg naar goed kleuteronderwijs. Ze bevat immers belangrijke accenten zoals vertrouwen hebben in de unieke persoon van iedereen, kansen bieden om mensen te ontmoeten, zich verbonden voelen, kritisch reflecteren over diepere levensvragen en zorgen voor de natuur.

1.2. RICHTING GEVEN VANUIT CHRISTELIJKE INSPIRATIE

Ons mens- en wereldbeeld is niet het enige waarin een klemtoon ligt bij tussenmenselijke solidariteit. Ook niet-gelovigen en andersgelovigen hechten waarde aan bijvoorbeeld menswaardigheid, rechtvaardigheid of solidariteit met de derde en vierde wereld. Toch heeft een katholieke school een eigen identiteit, met specifieke prioriteiten. Voor christenen is het geloof de inspiratie en de motivatie om bepaalde waarden naar voren te schuiven vanuit de verbondenheid met God en vanuit het evangelie. De bijbelse kijk op de wereld en de christelijke spiritualiteit bepalen een eigen hiërarchische voorkeur voor humane waarden. Het Evangelie roept ook op tot een radicaal engagement om waarden na te streven en zo de grenzen van de goedheid te verleggen.

Onze christelijke spiritualiteit zet ons dus op weg om ons te engageren voor bijvoorbeeld volgende waarden :

Op het vlak van de **verbondenheid met onszelf**

De uniciteit van elke persoon erkennen, zijn persoonlijke verantwoordelijkheid opnemen, vertrouwen hebben in het leven, zich radicaal inzetten voor het goede, voor vrede en gerechtigheid,...

Op het vlak van **verbondenheid met de anderen**

Menswaardigheid belangrijk vinden, alle mensen evenwaardig behandelen, Verdraagzaamheid aan de dag leggen, zich verzoenen, belangeloos kunnen liefhebben, troosten, zorgzaam nabij zijn, medeleven hebben, solidair samenwerken, het aangenaam vinden om tot een groep te behoren, zich kritisch en weerbaar kunnen opstellen, kunnen luisteren naar anderen, iets gratis of belangeloos doen, optimistisch zijn, anderen kunnen vergeven, ieders mogelijkheden waarderen en respecteren, vriendschap op prijs stellen,...

Op het vlak van **verbondenheid met de wereld**

Dankbaar genieten van de schepping, respect hebben voor de natuur, zorg dragen voor iets, enthousiast zijn over het leven, verwonderd zijn en bewondering opbrengen voor al wat leeft, dankbaar zijn,...

Op het vlak van **verbondenheid met God**

Het wonder zien in wat ons omringt, aandacht hebben voor symboliek, geloven, helpen het goede te kiezen, optimistisch hopen, zich oriënteren op een zingevend doel, zich kunnen openstellen voor God en voor zijn mensgeworden zoon Jezus; kerk vormen, perspectief hebben over de dood heen, zich geborgen weten door God...

Het team van een kleuterschool dat zich laat inspireren door een christelijke levensvisie zal die laten doorwerken op drie vlakken :

Een authentieke christelijke levensstijl

In een katholieke school is het geloof aanwezig in het ruime proces van menswording van ontwikkeling. Onze inspiratie is duidelijk in levens-

onderwijsstijl en in expliciete momenten van pastorale werking op school of in godsdienstige activiteiten in de klas :

- in de *gelijkgerichte*, bezorgde en dankbare sfeer op school;
- in de *bemoedigende*, geduldige, optimistische wijze waarop de leerkracht met de kleuters omgaat;
- in de *solidaire, teamgerichte samenwerking* tussen de leden van het Leerkrachtenteam;
- in een verantwoordelijke diepgang op zoek naar zin en betekenis;
- in de *geduldige, inlevende, geborgen en waarderende leerkrachtenstijl*;
- in de individueel gerichte aandacht voor zorgvragen van kleuters;
- in de vertrouwde band met de ouders,...

Een pastoraal aanbod op schoolniveau

- momenten van *dienstbaarheid* en *solidariteit* (Broederlijk Delen, Missio,...);
- momenten van *ontmoeten* en *samen vieren* rond datgene wat ons verbindt;
- momenten waarop *de boodschap* wordt verkondigd, ...

Een pastoraal aanbod op klasniveau

- bidden met kleuters,
- een verdiepend gesprek houden na een intense beleving,
- verhalen vertellen met een duidelijke levensbeschouwelijke inhoud,
- werken met bijbelverhalen,
- religieuze symbolen gebruiken,
- andere godsdienstactiviteiten benutten,...

Kleuters zijn ontvankelijk voor de diepste dimensie in de werkelijkheid, voor het *Mysterie*. Ze stellen vragen over God en Jezus. Ze geven blijk van fundamentele levenshoudingen als respect en verwondering voor de schepping, vriendschap, verzoening, behulpzaamheid of medeleven.

We formuleerden de wegwijzers betreffende de christelijke identiteit van onze school: een voortdurende verwijzing naar een zingevend mens- en wereldbeeld, geïnspireerd vanuit het Evangelie. Deze "Christelijke

Zingeving" legt het fundament van een katholieke school en geeft richting aan ons onderwijs. De waarden die in het christelijk mens- en wereldbeeld naar voren treden zijn dan ook nooit ver weg als we richting geven aan ons didactisch aanbod, de didactische aanpak, de zorgverbreding en de samenwerking op school.

*Teamwork
bij de
eerste
opdracht
voor een
katholieke
basisschool*

De christelijke identiteit van de school is natuurlijk geen zaak van individuele kleuterleidsters alleen. Om te zoeken naar een gelijkgericht profiel van de school, zullen de leerkrachten regelmatig in team overleg moeten plegen over de leeftijdsgroepen heen. Leerkrachten samen overleggen over de prioriteiten van het schooleigen opvoedingsproject en over de wijze waarop dat project in de school en in de verschillende klassen concreet gestalte krijgt. Zo zal overleg over onder meer de volgende vragen noodzakelijk zijn voor een gelijkgerichte visie op onderwijs en opvoeding.

- ☛ Basistekst uit het Ontwikkelingsplan voor de katholieke kleuterschool p. 13 t.e.m. 18.

